

การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
The Participation of Local Leaders in Promoting the Sangha Governance
of Kosum Phisai District, Mahasarakham Province

พระพิทักษ์ ปุณฺณกาโม (โพธิ์ศรี)¹

ชาญชัย ฮวดศรี² และ สุรพล พรหมกุล³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Phra Phithak Punyagamo (Phosri)¹

Chanchai Huadsri² and Suraphon Promgun³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, E-mail: phithak7214@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 231 รูป/คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

* ได้รับบทความ: 9 มิถุนายน 2566; แก้ไขบทความ: 20 มิถุนายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 19 ธันวาคม 2566

พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.93 รองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ และ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79, 3.77, 3.69, 3.69 และ 3.68 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศ อายุ การศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านการปกครอง ควรส่งเสริมคณะสงฆ์ปฏิบัติต่อพระธรรมวินัย กฎหมาย ระเบียบของมหาเถรสมาคม ด้านการศึกษา คณะสงฆ์ควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชน ด้านการเผยแผ่ ควรมีการวางแผน เตรียมการและการจัดการให้การเผยแผ่ศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้สังคมเห็นคุณค่าการจัดการศึกษาทั้งทางคฤหัสถ์และคหิทธิธรรมมากขึ้น ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ควรส่งเสริมคณะสงฆ์ให้ความรู้ด้านความช่วยเหลือสังคมมากยิ่งขึ้น ด้านสาธารณูปการ ควรปรับปรุง ภูมิทัศน์ บริเวณวัด ให้มีความร่มรื่น สะอาด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ผู้นำท้องถิ่น; การส่งเสริม; การปกครองคณะสงฆ์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of participation of local leaders in promoting the Sangha governance of Kosum Phisai District, Maha Sarakham Province; 2) to compare the level of participation of local leaders in promoting the Sangha governance of Kosum Phisai District; 3) to study the suggestions for the participation of local leaders in promoting the governance of the Sangha by applying the principles of the Four Iddhipada. This study was carried out by means of mixed-method research. There were 231 samples and 12 key informants. The tools used in this research were a questionnaire and an interview form. The obtained data were interpreted by the social science software and contextual content analysis.

The research results were as follows:

1) The participation of local leaders in promoting the Sangha governance of Kosum Phisai District Maha Sarakham Province in all six aspects was statistically rated at a high level 3.74 The highest mean was seen in the aspect of governance 3.93 followed by education, propagation, educational welfare, public utility, and public welfare 3.79, 3.77, 3.69, 3.69, 3.68 respectively.

2) The comparative results of the participation of local leaders in promoting Sangha governance suggested that local leaders with different positions participated in promoting the Sangha administration differently at the statistical significance level of 0.05 and local leaders with different sex, age, and education indifferently participated in the promotion of Sangha governance.

3) The suggestions for the participation of local leaders in promoting the governance of the Sangha by applying the principles of the Four Iddhipada were that in terms of governance, the Sangha should be encouraged to act per the Dhamma and Discipline, the law, and the regulations of the Sangha. In terms of education, the Sangha should play an important role in promoting the education of young people and people. In terms of propagation, there should be a plan for preparing and organizing. In terms of educational welfare, the local leaders should support the management of education to make society more aware of the value of education in both secular and Dhamma cases. In terms of public utility, the Sangha should be encouraged to educate themselves on social assistance. In terms of public welfare, they should improve the landscape of the temple building to be shady.

Keywords: Participation; Local Leaders; Promotion; Governing the Sangha

บทนำ

ในอดีตพระพุทธศาสนากับคนไทยมีความสัมพันธ์กันมานาน ส่วนที่ทำให้คนไทยมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับพระพุทธศาสนาตลอด ก็เพราะพระพุทธศาสนา นอกจากจะเป็นศาสนาแห่งเหตุผล มีคุณค่าแล้วก็ยังเป็นศาสนาแห่งเสรีภาพ ทั้งเสรีภาพภายนอกและภายในอีกด้วย กล่าวคือคนไทยได้ใช้วิถีชีวิตคลุกคลีกับอยู่กับพระพุทธศาสนา เทิดทูนพระพุทธศาสนา คอยให้การอุปถัมภ์

ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมตั้งแต่อดีต จึงเป็นเสมือนการมีส่วนร่วมที่พระสงฆ์มีความใกล้ชิดกับชุมชน เพราะการเป็นผู้นำด้านจิตใจและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนานั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในอดีตวัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และศิลปวัฒนธรรม เมื่อมีการกระจายอำนาจของชาติ ก็ได้มีการกระจายอำนาจเกิดมีองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรการบริหารท้องถิ่นได้รับบทบาทของพระสงฆ์มาน้อยแค่ไหน และองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกับพระสงฆ์หรือไม่ ถ้าหากว่าพระสงฆ์มีบทบาทเด่นอยู่แล้ว และเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น เพราะอยู่ในเขตเดียวกัน ทั้งวัดและองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น เพราะว่าวัดซึ่งมีพระสงฆ์เป็นผู้นำและเป็นจุดศูนย์รวมในการพัฒนา (ณัชชา มุลยาพอ, 2548 : 1-2)

ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นกับการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย ได้มีบทบาทลดน้อยลง จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จากการเข้ามาของความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเทคโนโลยี การศึกษา ความหลากหลาย การเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นเหตุให้คนในชุมชน ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพระสงฆ์เหมือนครั้งในอดีต เมื่อย้อนกลับไปในอดีตพระสงฆ์จะมีบทบาทในการเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจและช่วยแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือจิตใจ วัดจึงเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชน คนในชุมชนมักเข้าพบพระสงฆ์เพื่อเป็นที่พึ่งและมักจะได้รับความแนะนำในการแก้ไขความทุกข์ร้อนต่าง ๆ (วีรณัฐ พรหมจักร และ ณัฐภัทร อยู่เมือง, 2562)

ในทางการปกครองคณะสงฆ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเปิดโอกาสให้ พุทธบริษัท ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำรงและรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา เพราะตัวสถาบันพระพุทธศาสนาเองหรือพระสงฆ์เองจะสามารถอยู่ได้ก็ต้องอาศัยแรงศรัทธา สนับสนุนจากคนในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการสำคัญ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ จึงอยากเห็นส่วนสำคัญของผู้นำท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่พื้นที่นั้น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการงานปกครองคณะสงฆ์ เพื่อให้งานคณะสงฆ์สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง และองค์กรนำไปสู่ความเจริญในทุกๆ ด้าน และพัฒนาชุมชนสังคมของตนเองให้ดีขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามเป็นไปตามเป้าหมายและตามวัตถุประสงค์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย ตามหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคม โดยสันติวิธีและพัฒนาสังคม ให้มีความยั่งยืน อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เพื่อการวิเคราะห์ที่มีความครอบคลุมรอบด้าน

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาลตำบล จำนวน 548 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 231 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้มีความน่าเชื่อถือ ผู้นำทางศาสนา นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาลตำบล

การเก็บรวบรวม การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับเหตุผลในการตัดสินใจ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปร ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดอดยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 รูป/คน ใช้การพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.93 รองลงมาได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79, 3.77, 3.69, 3.69 และ 3.68 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศ อายุ การศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ประยุกต์ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านการปกครอง ควรส่งเสริมคณะสงฆ์ปฏิบัติต่อพระธรรมวินัย กฎหมายระเบียบของมหาเถรสมาคมที่ถูกต้อง ด้านการศึกษา คณะสงฆ์ควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชน ด้านการเผยแผ่ ควรมีการวางแผน เตรียมการและการจัดการให้การเผยแผ่ศาสนาให้มีความทันสมัย ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ควรส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้สังคมเห็นคุณค่าการจัดการศึกษาทั้งทางคฤหัสถ์และคหิณฺเณศามากขึ้น ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ควรส่งเสริมคณะสงฆ์ให้ความรู้ด้านความช่วยเหลือสังคมมากยิ่งขึ้น ด้านสาธารณูปการ ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ ในอาคารบริเวณวัด ให้มีความร่มรื่นสะอาด น่าเยี่ยมชม

อภิปรายผลการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น จึงได้นำเสนอประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มาเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนนั้นไปสู่ความเจริญ การร่วมมือของคนในชุมชนจะเจริญได้นั้น ต้องอาศัยผู้นำประสานความร่วมมือ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชน และการงานในชุมชนให้ดำเนินไปได้ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยา ฐิตเมธี (โฮมจุ่มจัง)

และคณะ (2560 : 276-290) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน, ควรมีการเข้าร่วมเป็นตัวแทนภาครัฐในการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน และควรมีการช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคปัจจัย หรือวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

1) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ผลวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา มีความรู้ มีความสามารถ เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ การกำหนดแผน นโยบายในการพัฒนาชุมชน ชัดแย้งกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยา ฐิตเมธี (โฮมจุมจัง) และคณะ (2560 : 276-290) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา แตกต่างกัน

2) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50 - 59 ปี ซึ่งเป็นช่วงของวัยผู้ใหญ่มีแนวคิด ประสบการณ์ การพัฒนาชุมชนที่หลากหลาย ประกอบกับมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจมีความมุ่งมั่นในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในระดับหนึ่ง ชัดแย้งกับงานวิจัยของพระวันต์ วสนตเวที (หงอกชัย) และคณะ (2564 : 71-82) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ผลวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุ แตกต่างกัน ในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ แตกต่างกันขัดแย้งกับงานวิจัยของวีระยุทธ ยะสาย (2561 : 63-73) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน

3) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา ผลวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า การศึกษาของผู้นำท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบแนวคิด การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา อีกทั้งการมีการศึกษาสูงประกอบกับการมีประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชน การเมืองการปกครองจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีณย์วุฒิ ป.ปญญาพหุโล (จินดาไพสิฐ) และคณะ (2562 : 33-44) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอดำรงนางบวชจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าพระสงฆ์ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอดำรงนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

4) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง ผลวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีตำแหน่งต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีโอกาสได้นำสิ่งที่ตนเองเคยเห็น เคยรับฟังมาพูดคุยกับผู้นำในชุมชนของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน โดยการปรับกิจกรรมหรือแนวทางให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ จึงทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ขัดแย้งกับงานวิจัยของวีระยุทธ ยะสาย (2561 : 63-73) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน

3. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตามหลักอิทธิบาท 4 จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครอง

คณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้นำท้องถิ่นที่มีอิทธิบาท 4 ต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงยอมรับสมมติฐานที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่าอิทธิบาท 4 นี้ ผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพอใจกับการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ วิริยะ คือ ความเพียร ทรนขันในการตรวจดูตัวเองว่ามีความพร้อมหรือไม่ จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่จะเกิดขึ้น วิมังสา คือ ควรมีความไตร่ตรอง และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น ๆ จึงจะทำให้พระพุทธานุภาพมีความมั่นคงอยู่คู่สังคมตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนิรมิตสาธุวัฒน์ (บุญเมือง ขวโน) และคณะ (2564 : 44-57) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเพื่อเกื้อกูล เป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ การให้การเสียสละการพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น มุ่งสงเคราะห์และประสานคนให้เกิดความสามัคคีขึ้น ก่อให้เกิดจัดการบริหารงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

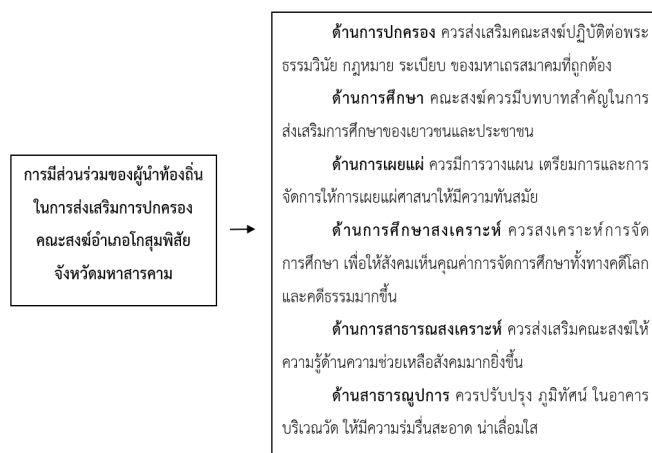
1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ควรมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวโน้มการพัฒนาการบริหารของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ให้ดีขึ้น ควรทำอย่างจริงจัง ใส่ใจในแต่ละด้านให้มากกว่านี้ จะทำให้การบริหารของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อื่นหรือจากท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษที่กว้างขวางและใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลของการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้การบริหารของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต และทำให้คนในชุมชนอยู่ด้วยกัน อย่างสงบสุขและยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชา มุลยาพอ, สมเดช นามเกตุ และ สุวิทย์ ขาวนอก. (2548). การศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในกิจการการพัฒนากิจการปกครองส่วนตำบลในจังหวัดหนองคายและอุดรธานี. (รายงานการวิจัย). หนองคาย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย.
- พระครูนิรมิตสารวัณน์ (บุญเมือง ขวโน), สมเดช นามเกตุ และ บุญส่ง สิ้นธนนอก. (2564). แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยหลักสังคหวัตถุของพระสังฆาธิการในเขตปกครองอำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 44-57.
- พระมหาสุริยา ฐิตเมธี (โฮมจุมจัง) และ พัชรี ศิลารัตน์. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 13(1), 276-290.

- พระวสันต์ วสันตเวที (หงอกชัย) และ ชาญชัย ฮวดศรี. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research : JBER*, 7(1), 71-82.
- พระศรีณัฐภูมิ ป.ปญญาพหุโล (จินดาไพสัฐ), พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ และ ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2562). บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(1), 33-44.
- วีรนุช พรหมจักร และ ณฐภัทร อยู่เมือง. (2562). การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาในจังหวัดนครปฐม ยโสธร สุราษฎร์ธานี และเชียงใหม่. (โครงการวิจัย) 3.
- วีระยุทธ ยะสาย. (2561). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 63-73.